

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چگونگی طرح دعاوی حقوقی (خانواده)

مؤلف:

ابوذر بهروزی

کارشناس ارشد حقوق خصوصی

با همکاری:

آفرین مطلبی مقدم

سرشناسه	بهریزی، ابوذر
عنوان و نام پدیدآور	چگونگی طرح دعاوی حقوقی (خانواده)/ مولف ابوذر بهروزی؛ با همکاری آفرین مطلبی مقدم
مشخصات نشر	تهران: نوآور، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری	۲۲۲ ص.: جدول، نمودار.
شابک	9-04-5514-600-978:
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	دعاوی -- فرمها و پرسشنامهها
موضوع	حقوق خانواده -- ایران
موضوع	شکایتها (آیین دادرسی مدنی) -- ایران -- فرمها و پرسشنامهها
موضوع	نامه نگاری حقوقی
شناسه افزوده	مطلبی مقدم، آفرین
رده بندی کنگره	۱۳۸۸ ۸۹۴/ب۹۶۶/۱۶۶۶ KMH
رده بندی دیویی	۲۲۷/۵۵-۵۵:
شماره کتابشناسی ملی	۱۶۹۳۲۶۹:

چگونگی طرح دعاوی حقوقی (خانواده)

ابوذر بهروزی
آفرین مطلبی مقدم
نوآور
۲۰۰۰ نسخه
واحد رایانه نوآور
علیرضا نصیرنیا
اول - ۱۳۸۸
۳۵۰۰ تومان
۹۷۸-۶۰۰-۵۵۱۴-۰۴-۹

مؤلف:
با همکاری:
ناشر:
شمارگان:
حروف نگاری:
ناظر چاپ:
نویت چاپ:
قیمت:
شابک:

تهران - خ ستارخان، بین فلکه اول صادقیه و چهارراه اسدی برج نگین، پلاک ۱۰۲۸، طبقه ۷، واحد ۳۳
انتشارات نوآور تلفن: ۴۴۲۶۹۳۸۲-۰۹۱۲۶۰۶۳۳۸۲
نشانی ما در اینترنت: www.noavarpub.com
تمامی حقوق این کتاب برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

فهرست علایم اختصاری.....	۱۰
مقدمه.....	۵
بخش اول / نحوه طرح دعوا در دادگستری و سرنوشت آن.....	۱۱
فصل اول: دادخواست و نحوه تنظیم آن.....	۱۳
فصل دوم: نحوه تقدیم دادخواست تکمیل شده به دادگاه صالح.....	۲۴
فصل سوم: طرق شکایت از رأی صادر شده توسط دادگاه.....	۲۷
مبحث اول - واخواهی.....	۲۸
مبحث دوم - تجدیدنظرخواهی.....	۳۱
مبحث سوم - فرجام‌خواهی.....	۳۶
مبحث چهارم - اعتراض شخص ثالث.....	۴۱
مبحث پنجم - اعاده دادرسی.....	۴۲
مبحث ششم - شکایت نسبت به آراء قطعی خلاف شرع.....	۴۶
فصل چهارم: نحوه اجرای حکم صادر شده توسط دادگاه.....	۴۸
بخش دوم / اظهارنامه.....	۵۱
بخش سوم / اهم دعوای مربوط به خانواده و دادخواست‌های آن.....	۵۹
فصل اول: دعوای مربوط به نامزدی و دادخواست‌های مربوط به آن.....	۶۱
فصل دوم: دعوای مربوط به لزوم کسب اجازه از پدر یا جد پدری برای نکاح دختر	
باکره و دادخواست‌های مربوط به آن.....	۶۶
فصل سوم: دعوای مربوط به اعلام بطلان نکاح به علت وجود روابط خاص بین	
طرفین نکاح قبل از عقد و دادخواست‌های مربوط به آن.....	۷۲
فصل چهارم: دعوای مربوط به اعلام بطلان عقد نکاح به علت عدم وجود شرایط	
صحت عقد نکاح هنگام عقد و دادخواست‌های مربوط به آن.....	۷۶

- فصل پنجم: مهریه، مطالبه آن و دادخواست‌های مربوط به آن..... ۸۱
- فصل ششم: دعاوی مربوط به تمکین زن از شوهر و دادخواست‌های مربوط به آن..... ۱۰۲
- فصل هفتم: دعاوی نفقه و دادخواست‌های مربوط به آن..... ۱۰۷
- مبحث اول - نفقه همسر..... ۱۰۷
- مبحث دوم - نفقه خویشاوندان واجب‌النفقة..... ۱۱۱
- فصل هشتم: دعاوی مربوط به تعیین محل سکونت زوجین و دادخواست‌های مربوط به آن..... ۱۲۱
- فصل نهم: دعاوی مربوط به اشتغال زوجین و دادخواست‌های مربوط به آن..... ۱۲۵
- فصل دهم: دعاوی استرداد جهیزیه و دادخواست‌های مربوط به آن..... ۱۲۸
- فصل یازدهم: دعاوی فسخ نکاح از طرف زن و دادخواست‌های مربوط به آن..... ۱۳۴
- فصل دوازدهم: دعاوی فسخ نکاح از طرف مرد و دادخواست‌های مربوط به آن..... ۱۴۲
- فصل سیزدهم: دعاوی طلاق و دادخواست‌های مربوط به آن..... ۱۴۶
- مبحث اول - طلاق توافقی..... ۱۴۷
- مبحث دوم - طلاق از طرف مرد..... ۱۴۷
- مبحث سوم - طلاق از طرف زن..... ۱۴۸
- مبحث چهارم - شرایط اجرای طلاق..... ۱۵۰
- فصل چهاردهم: دعاوی بذل مدت و دادخواست‌های مربوط به آن..... ۱۷۷
- فصل پانزدهم: دعاوی اجرت‌المثل و دادخواست‌های مربوط به آن..... ۱۸۰
- فصل شانزدهم: دعاوی حضانت و سرپرستی فرزندان و دادخواست‌های مربوط به آن..... ۱۸۴
- فصل هفدهم: دعاوی ازدواج مجدد مرد و دادخواست‌های مربوط به آن..... ۲۰۰
- فصل هجدهم: دعاوی ثبت نکاح، ثبت طلاق و ثبت رجوع از طلاق و دادخواست‌های مربوط به آنها..... ۲۰۶
- منابع..... ۲۱۶

مقدمه

دستگاه عریض و طویل قضایی کشور به منظور حل اختلافات بین طرفین دعوا و احقاق حق طرف مظلوم در مقابل طرف ظالم و در نهایت اجرای قانون به عنوان ابزاری برای اجرای عدالت و رسیدن به آن تشکیل شده است. اما باید دانست که مراجعه به این دستگاه نیز که در عظمت آن همین بس که یکی از سه قوه و رکن اصلی اداره کشور ما شمرده می‌شود، قوانین متعدد و بعضاً پیچیده‌ای وضع شده است که البته هدف از وضع این قوانین نیز کارآمدی بیشتر دستگاه قضایی در برابر انبوه مراجعات انجام شده به این دستگاه است. بنابراین اشخاصی که می‌خواهند برای احقاق حقوق از دست‌رفته‌شان و تظلم‌خواهی از نظام حاکم، به این دستگاه مراجعه کنند باید هنگام مراجعه خود کاملاً به این قواعد و قوانین که در مورد نحوه طرح دعوا و رسیدگی به پرونده است و اصطلاحاً در علم حقوق آنها را «قوانین شکلی» می‌نامند، آشنا باشند والا نه تنها به حقوق از دست‌رفته خود نمی‌رسند بلکه ممکن است حقوق دیگری نظیر برخورداری از کرامت انسانی خود را نیز در اثر مسائل مختلفی مانند انبوه مراجعه‌کنندگان به دستگاه قضا و در نتیجه عدم تحمل مسئول مربوطه در نحوه پاسخگویی صحیح به ارباب رجوع خود از دست‌رفته ببانند و آن‌گاه داد برآورند که چه نشده‌اید که دستگاه قضایی در اجرای صحیح عدالت ناکارآمد است. از طرف دیگر آشنایی با این قواعد و قوانین که اتفاقاً از صعوبت و پیچیدگی خاصی نیز برخوردار هستند از عهده هر کسی ساخته نیست و ای بسا اساتید حقوق و اشخاص اهل فن که در مورد مثلاً یک نکته از هزاران نکته پیرامون این

قوانین شکلی موسوم به قوانین آیین دادرسی با یکدیگر اختلاف نظر دارند تا چه رسد به افراد غیر حقوقدان، حال آنکه می‌دانیم دستگاه قضا و دادگاه متعلق به همه افراد جامعه است و تنها اختصاص به حقوقدانان ندارد.

از طرفی تنظیم دادخواست که گام اول طرح دعواست مهمترین و کلیدی‌ترین اقدام در طول رسیدگی به پرونده در دادگاه است و از اهمیت بسیار فراوانی نیز برخوردار می‌باشد. بنابراین شایسته است که برای راهنمایی افراد غیر حقوقی و غیر متخصص در این رشته کتابهایی نگارش شود تا در عین سادگی و سهولت در فهم و راهنمایی فرد غیر حقوقدان در طرح دعوا، ارزش علمی خود را نیز حفظ کرده باشد. و از استواری و اعتبار لازم برخوردار باشد و اطلاعات حقوقی مناسب و خوبی را نیز در اختیار مراجعه‌کننده خود بگذارد تا اولاً او بداند که مطابق «قوانین ماهوی» مربوطه در آن موضوع خاص آیا اصلاً حق و حقوقی به این فرد تعلق می‌گیرد تا برای استیفای آن به دادگاه مراجعه نماید و ثانیاً اینکه اگر حقوقی هست، با اطلاع از «قوانین شکلی» پیرامون نحوه مراجعه به دادگاه و دستگاه قضایی از چگونگی و چندوچون طرح دعوا در دادگستری باخبر باشد تا در روند رسیدگی به پرونده نیز مورد ظلم واقع نشود.

همه آنچه که گفتیم انگیزه ما شد برای تألیف کتابی که در پیش رو دارید و سعی ما بر آن بوده که کتاب حاضر متضمن موارد گفته شده باشد. علت این که موضوع آن را نیز به امر خانواده اختصاص داده‌ایم علاوه بر اهمیت فراوانی که برای مسائل پیرامون نهاد مقدس خانواده قایلیم، متأسفانه باید در انبوه و فراوانی پرونده‌های این نوع دعوا در مراجع قضاییمان جستجو نمود. هر چند به جد بر این اعتقادم که در

مسائل خانوادگی به لحاظ خصوصیتی که نهاد خانواده دارد، در صورت بروز مسائل و مشکلاتی که بسیاری از آنها طبیعی است و در تمام زندگیها و خانواده‌ها فراوان و مکرر حادث می‌شود طرفین باید حتی‌الامکان مسائل و مشکلات واقع شده بین خود را از راههای غیرقضایی و مشخصاً با استفاده از راهکارهای اخلاقی یا مواردی از قبیل میانجی‌گری و ریش‌سفیدی بزرگتران قوم و فامیل و ... حل کنند و مراجعه به نهادهای قضایی فقط به عنوان تنها راه حل باقی مانده برای حل فسادى اصلاح‌ناپذیر باید مورد توجه قرار گیرد نه اینکه با اولین و کوچکترین برخورد و تنش میان زن و شوهر، آنها را دادخواست به دست در راهروهای دادگاه‌های خانواده ببینیم اما ناچاراً نگارش کتابهای خود در مورد نحوه طرح عملی دعوا و تنظیم دادخواست را از مسائل خانوادگی شروع کردم.

این کتاب حاوی خصوصیات و مشخصه‌های ذیل است که این مشخصات در مقابل کتب مشابه که تحت عناوینی همچون «نحوه عملی طرح دعوا»، «آیین نگارش حقوقی و نحوه تنظیم دادخواست»، و ... روانه بازار شده‌اند و از قضا به علت مخاطب زیاد و کاربرد فراوانی که دارند کم هم نیستند، امتیاز محسوب می‌شود:

۱- در بخش اول کتاب و قبل از اینکه نمونه دادخواستهای مربوطه در موضوعات خاص که همگی مربوط به خانواده و مسائل پیرامون آن است آورده شود، نکات کلی در مورد نحوه تنظیم هر نوع دادخواست و طرح هر نوع دعوا در دادگاه‌های دادگستری آورده شده و تازه به نحوه طرح دعوا هم اکتفا نکرده‌ایم و آنچه را که در مراحل بعدی به آن نیاز است مثل نحوه شکایت نسبت به رأی صادر شده یا نحوه اجرای آن توضیح داده‌ایم. نکات مطرح شده در این بخش بین تمامی دعاوی

مشترک هستند و اختصاصی به موارد دعاوی خانواده ندارند.

۲- بخش خاص و مستقلی برای تنظیم اظهارنامه که راه حل مناسبی برای جلوگیری از مراجعه به دادگاه و حل و فصل مشکل از طریق غیر از دادگستری است اختصاص داده‌ایم. باز هم امیدواریم که مراجعه به دادگستری فقط به عنوان آخرین حربه و تیر باقی مانده برای احقاق حق در کلیه موارد مخصوصاً موارد خانوادگی با توجه به حساسیت این گونه مسائل و طرز نگرش فرهنگی و مذهبی ما و جامعه ما به مسائل پیرامون خانواده مورد استفاده قرار گیرد.

۳- در بخش دادخواستها نیز که بخش اصلی کتاب و قلب آن محسوب می‌شود، قبل از هر دادخواستی که در مورد موضوع خاصی تنظیم شده، نکات کلیدی و مهم مربوط به آن دعوا را مطرح نموده‌ایم تا آگاهی از آن در طول دعوا نیز برای طراح دعوا راهگشا باشد. منظور ما از «قوانین ماهوی» نیز همین موارد است. به عنوان مثال در بخش مربوط به دادخواستهای مهریه و مطالبه آن، سعی کرده‌ایم مهمترین و پرکاربردترین نکاتی که در این موضوع آگاهی از آن برای طرح کننده دعوا لازم است ذکر کنیم و بعد دادخواستهای مربوط به آن را بیاوریم.

بنابراین می‌توانیم مدعی باشیم که کتاب حاضر در عین اختصار هم شامل برخی از قواعد شکلی برای طرح هر گونه دعواست و هم در برگیرنده نکاتی از قوانین و قواعد ماهوی دعوای مربوط به خانواده است که موضوع تخصصی این کتاب محسوب می‌شود.

بدیهی است که ما فقط در پی طرح مهمترین و پرکاربردترین قواعد لازم برای مراجعه به دادگستری بوده‌ایم زیرا مجال توضیح همه این مسائل در حد چند جلد کتاب قطور درسی دانشگاه در رشته حقوق نیز نمی‌گنجد تا چه رسد به این مختصر که اصلاً انگیزه تألیف آن آگاهیدن و

اطلاع‌رسانی در مورد مسائل مطرح شده در کتاب به عوام و غیراهل فن در رشته مورد بحث یعنی حقوق، بوده است.

۴- در برخی موارد مهم و پرکاربرد نظیر مهریه و نفقه بعد از طرح دادخواستهای مربوطه، موارد عملی و عینی اتفاق افتاده که در دادگاه‌ها مطرح شده‌اند و در عمل با آن برخورد داشته‌ایم ذکر کرده‌ایم تا خواننده ما به نحوه رسیدگی پرونده توسط دادگاه و آنچه که در دادگاه بر این موارد گذشته است نیز به صورت عملی آشنا شده باشد.

در پایان این مقدمه آرزو می‌کنیم که لاقلاً بخشی از اهداف ترسیم شده از تألیف کتاب مخصوصاً برداشته شدن گامی هر چند کوچک در جهت آگاهی بخشیدن عوام و غیراهل فن حقوق و نشر علم در این مورد که به فرموده پیامبر اعظم ما زکات آن نیز محسوب می‌شود، با وارد شدن آن به بازار نشر تحقق یابد. ان شاء الله تعالی

این همه گفتیم لیک اندر بسیج بی‌عنایات خدا هیچیم هیچ

ابوذر بهروزی

Aboozar.Behroozi@yahoo.com

فهرست علایم اختصاری

قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی	ق.آ.د.م
قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری	ق.آ.د.ک
قانون حمایت از خانواده	ق.ح.خ
قانون مدنی	ق.م
قانون مجازات اسلامی	ق.م.ا